

POKROVITELJ
48. VARAŽDINSKIH BAROKNIH VEČERI

Kolinda Grabar-Kitarović
Predsjednica Republike Hrvatske

FINANCIJSKU POTPORU OSIGURAVAJU:

48
VARAŽDINSKE
BAROKNE
VEČERI

ZLATNI SPONZORI:

SREBRNI SPONZOR:

BRONČANI SPONZORI:

OSTALI SPONZORI:

BRANDOVI

MEDIJSKI POKROVITELJI

USTANOVE, INSTITUCIJE I AGENCIJE PARTNERI FESTIVALA

ORGANIZATORI I OSNIVAČI 48. VARAŽDINSKIH BAROKNIH VEČERI

Kontakt informacije/Contact information

Koncertni ured Varaždin/Concert Agency Varaždin
A.Cesarca 1, 42000 Varaždin, Hrvatska, tel/fax: +385 42 212 907
e-mail: uprava/management: info@kuv.hr
ured/office: office@vkv.hr
www.vkv.hr

Utorak, 25. rujna, 20 sati
Crkva sv. Nikole

Setsuko Sugita, *violina*
&

Hrvatski barokni ansambl

Laura Vadjon, *violina*

Lea Susanj Lujo, *violončelo*

Izidor Erazem Grafenauer, *teorba*

Pavao Mašić, *čembalo; orgulje*

ČAROLIJA BLJEŠTAVE GLAZBE

Biagio Marini

Sonata sopra *La Monica* op.8, za dvije violine i basso continuo

Dario Castello

Sonate concertate in stil moderno, libro secondo

Sonata seconda, za violinu i basso continuo

Sonata quarta, za dvije violine i basso continuo

Heinrich Ignaz Franz von Biber

Harmonia artificioso-ariosa

Partia VI u D-duru/in D Major, za dvije violine i basso continuo

Preludium: Adagio-Allegro

Aria: Variatio I-XIII

Finale: Adagio-Allegro

Johann Sebastian Bach

Toccat i fuga u d-molu, BWV 565, za violinu solo obradio E.Onofri

Antonio Vivaldi

Sonata u F-duru, RV 68, za dvije violine i basso continuo

Allegro

Andante

Allegro

George Friedrich Händel

Trio Sonata op.2 no.6 u g-molu, HWV 391, za dvije violine i basso continuo

Andante

Allegro

Arioso

Allegro

Talijanski ranobarokni skladatelj **Biagio Marini** (1594-1663) je vjerojatno i prvi profesionalni violinski virtuoz. Iznimno tražen, često je mijenjao namještenja, a mjesta njegovog djelovanja se protežu od gradova sjeverne Italije preko Njemačke do Bruxellesa. (Između ostalog je u razdoblju 1615-1620. bio violinist u Crkvi Sv. Marka u Veneciji, kada je tamo *maestro di capella* bio Claudio Monteverdi.) Najznačajniji dio njegovog stvaralaštva veže se uz gudačke instrumente gdje donosi niz novosti u skladateljskom i izvodilačkom smislu. Bitno doprinosi sviračkoj tehnici koristeći se legatom, istodobnim sviranjem na dvije ili tri žice te notirajući i na taj način izričito zahtijevajući tremolo. Jedan je od prvih koji se koristi scordaturom, „preštivanjem“ odnosno ugodbom žica na violini drugačijom od uobičajne, čime se dobivaju nove kolorističke i izvedbene mogućnosti. Jasno odvajanje skladbe pod nazivom sinfonie od onih pod nazivom sonata. Isto tako je jedan od prvih koji razvija solistički tretman instrumenata i stavlja u prvi plan solista u odnosu na pratnju. Glazbena vertikala u njegovim kasnim djelima je sve odvažnija, puna kromatike i disonanca. Veći dio njegovih skladbi je u njegovo vrijeme bio objavljen i poznat te je snažno utjecao na njemu suvremene skladatelje i violiniste. Sonata sopra *La Monica* za dvije violine i continuo, objavljena 1629, sastoji se od teksturam i karakterom kontrastnih varijacija na popularnu pjesmu iz 12. stoljeća koja govori o djevojci prisiljenoj da se zaredi.

O životu **Daria Castella** (c.1590-c.1658) ne zna se gotovo ništa osim da je bio skladatelj i glazbenik instrumentalist u Crkvi Sv. Marka u Veneciji u vrijeme kada je *maestro di capella* bio Claudio Monteverdi. Koji je točno instrument svirao – kornet ili dulcian - također nije sasvim jasno. Od njegovog je opusa sačuvano tridesetak zanimljivih i tehnički zahtjevnih skladbi koje pokazuju da je imao važnu ulogu u transformaciji renesansne instrumentalne canzone u baroknu sonatu. Dakle u transformaciji jednostavačne skladbe koja se sastoji od niza manjih kontrastnih dijelova u skladbu u kojoj su se ti manji dijelovi proširili i osamostalili u zasebne stavke. Castelllove *Sonate concertate* su još uvijek jednostavačne. Odsjeci su međutim uglavnom duži i gotovo neovisni stavci, dok ih manji dio zadržava strukturu starije canzone. Nastavku naslova zbirke *in stil moderno* odgovaraju dramatski recitativi iznad bassa continua što se izmjenjuju sa striktno polifonim dijelovima. Prva knjiga *Sonata concertata* obavljena je u Veneciji 1621., a druga 1629. godine. Njihovo ponovno tiskanje 1650. najbolje govori o važnosti Castelllove glazbe i utjecaju na suvremenike. Castellov doprinos je i u tome što u svojim skladbama, suprotno običaju vremena, za svaku dionicu vrlo često precizira instrument.

Češko-austrijski skladatelj i violinist **Heinrich Biber** (1644-1704) jedan je od najznačajnijih skladatelja za violinu u povijesti tog instrumenta. Djelovao je u Grazu, Kroměřížu i najveći dio stvaralačkog vijeka u Salzburgu. Veći dio opusa objavio je za života, a njegova je glazba bila poznata i cijenjena širom čitave Evrope. U svojem se stvaralaštvu s jedne strane nadovezuje na talijansku violinističku tradiciju (B.Marini, M.Uccellini), a s druge na djelo svojeg starijeg suvremenika Heinricha Schmelzera. Sviračko umijeće koje mu je omogućilo razumijevanje tehničkih i izražajnih moćnosti instrumenta temelj je njegovog doprinosa daljnjem razvoju violinističke tehnike koji se očituje u korištenju 6. i 7. pozicije, naprednijem korištenju gudala, istodobnom sviranju na dvije ili tri žice, pisanju u punoj polifoniji za violinu solo te posebno uporabi scordature (ugodba žica drugačija od standardne) koja uz nove kolorističke mogućnosti i širenje tonskog prostora violine, izvođaču olakšava sviranje akorada u određenim tonalitetima i premošćivanje teškoća u izvođenju pune polifonije. Za dobivanje posebnih efekata služi se i sviranjem s drvenim dijelom gudala (*con legno*), sviranjem kod mostića (*sul ponticello*) i pizzicatom. Zbirka *Harmonia artificioso-ariosa* objavljena je posthumno 1696. Sastoji se od sedam partita napisanih u formatu trio sonate u kojem se uz continuo od partite do partite izmjenjuju dvije violine, dvije viole ili violina i viola. U šest od sedam partita je primijenjena scordatura, a svaka slijedi sličnu strukturu: uvod, niz plesnih stavaka, aria i varijacije. Šesta partita koja je večeras na programu jedina ne koristi scordaturu i malo je drugačije strukture – ne uključuje plesove. Sastoji se od uvoda improvizacijskog tipa, slijedi tema s nizom varijacija i na kraju je kratki zaključni finale.

Jedno od najpoznatijih orguljskih djela Toccata i fuga u d-molu BWV 565 **Johanna Sebastian Bacha** (1680-1750) čut ćemo večeras u obradi talijanskog violinista Enrica Onofrija za violinu. Djelo je nastalo oko 1704., a sastoji se od tri djela – slobodno koncipirane toccate, četveroglasne fuge i polisekcionalnog finala.

Iz renesansne canzone za instrumentalne ansamble se u srednjem baroku razvila sonata za 1-5 solističkih instrumenta uz pratnju bassa continua. Dva su tipa sonate: *sonata da camera* koja se pretežno sastoji od plesnih stavaka i *sonata da chiesa* (crkvena sonata) koja plesne stavke isključuje. Tijekom 17. stoljeća najčešći postaje troglasni sastav ili trio sonata za dva solistička instrumenta i continuo koji se izvodi na instrumentu s tipkama i dubljem gudačkom instrumentu (violončelo ili viola da gamba). U početku broj i redosljed stavaka ni u jednom tipu sonate nije definiran. U drugoj polovici 17. stoljeća se međutim *sonata da chiesa* profilira u četverostavačnu skladbu s rasporedom polagano-brzo-polagano-brzo, a krajem 17. i početkom 18. stoljeća se granica između sonata - *da camere* i *da chiese* - briše. Solistička sonata se počinje pojavljivati u trostavačnom ciklusu – brzo/polagano/brzo – koji će kasnije postati karakterističan za klasicističku sonatu. Uz pregled razvoja sviračke violinske tehnike tijekom 17. i 18. stoljeća, koncept programa večerašnjeg koncerta upravo je prikaz tih mijena – od canzone/sonate kod Marinija i Castella do krajnje, završne faze kasnobarokne sonate s profiliranom četverostavačnošću Trio sonate **G.F.Händela** i nagovještajem klasicističke u Trio sonati RV 68 **A.Vivaldija**.

Hrvatski barokni ansambl najznačajniji je hrvatski ansambl specijaliziran za povijesno vjernu interpretaciju instrumentalne i vokalno-instrumentalne glazbe baroknog razdoblja i bliskih epoha. Utemeljen je 1999. godine, i okuplja renomirane glazbenike mlađe generacije. Uz stalne koncertne cikluse u Hrvatskom glazbenom zavodu, redoviti su gosti brojnih domaćih i inozemnih festivala.

U svojim programima, ansambl često ugošćuje vrhunske strane i domaće soliste i dirigente, eksperte u autentičnom pristupu izvođenju barokne glazbe (Enrico Onofri, Adrian Butterfield, Laurence Cummings, Richard Egarr, Hervé Niquet, Stefano Montanari, Philip Pickett, Catherine Mackintosh, Werner Ehrhardt, Ryo Terakado, Aapo Häkkinen, Richard Egarr, Peter Lönnerberg, Mimi Mitchell, David Staff, Theresa Caudle, Enrico Onofri, Alessandro Tampieri, Rachel Brown, Adrian Butterfield, Stefano Montanari, Marcello Gatti, Jaap ter Linden, Jacques Ogg). Hrvatski barokni ansambl dobitnik je diplome *Milka Trnina* Hrvatskog društva glazbenih umjetnika za 2002. godinu i nagrade *Orlando* za nastup na Dubrovačkim ljetnim igrama 2014. godine.

Setsuko Sugita je studirala violinu na Odjelu za instrumentalnu glazbu Sveučilišta u Tokiju, a zatim u klasi Franza Samohyla, jednog od najuglednijih violinskih pedagoga na Sveučilištu za glazbu i izvedbene umjetnosti u Beču. U razdoblju od 1996. do 2010. podučavala je violinu na Sveučilištu Ibaragi u Japanu. U to je vrijeme osvojila nagrade na natjecanju iz komorne glazbe u Japanu i međunarodnom natjecanju *La Parma d'Oro* u Italiji. Baroknu violinu svira od 2006. godine, nakon susreta s Enricom Onofrijem u Firenzi. Od 2006. do 2009. je bila članica baroknog orkestra *Divino Sospiro* u Lisabonu s kojim je nastupila na nizu koncerata i svirala na brojnim njegovim snimkama. U Tokiju je osnovala i vlastiti barokni orkestar pod nazivom *Cipango Consort* te organizirala niz koncerata Enrica Onofrija u koje se ponekad i sama uključila svirajući s njim duo uz veliko odobravanje publike i kritike. Koncerti su rangirani u 10, čak i 5 najboljih koncerata prema muzičkim časopisima kao što su *CD Journal*, *Mostly Classic*, japanski *Ongaku No Tomo* (Priatelji glazbe) i drugi. U francuskom časopisu *Diapason* kritika je posebno pohvalila violinski duo kojeg je izvela s E. Onofrijem na njegovom solo albumu pod nazivom *Tajne barokne violine* iz 2008. Proljetos se u Italiji i Njemačkoj pridružila Onofrijevom *Ensemble Imaginarium* na snimanju CD-a. Od 2017. živi u Švicarskoj.

Nataša Maričić